

Představujeme: **PharmDr. Miladu Halačovou,** vedoucí oddělení klinické farmacie Nemocnice Na Homolce

PharmDr. Milada Halačová, Ph.D. stála u zrodu první ambulance klinického farmaceuta v ČR, která poskytuje služby v pražské Nemocnici Na Homolce od loňského října. Od té doby jich vznikly napříč celou republikou více než dvě desítky a o jejich služby je mezi pacienty i lékaři velký zájem.

Co předcházelo vzniku první ambulance klinického farmaceuta?

Ambulance je výsledkem dlouhodobého jednání České odborné společnosti klinické farmacie s pojišťovny a úsilí vyvinutého v rámci projektových aktivit klinických farmaceutů, jako byl například projekt Senior nebo projekt Racionalizace farmakoterapie v ambulantní sféře. Čekali jsme na ambulantní výkon spoustu let a bylo třeba si jej poctivě odpracovat v nemocniční sféře a doložit výsledky projektové práce. Ambulantní výkon byl podpořen až v okamžiku, kdy byl klinický farmaceut etablován jako akceptovaný partner lékaře u lůžka pacienta a vznikla poptávka po ambulancích službách.

Jak u vás probíhají konzultace?

Ambulantní konzultace probíhají velmi podobně, jak je zvykem ve vzájemné spolupráci lékař–klinický farmaceut–pacient v nemocnici. Kromě identifikace lékového problému je samozřejmou součástí zejména jeho řešení, návrh alternativ a monitoring bezpečnosti. Jde o takzvanou vyžádanou péči a žádajícím není přímo pacient, ale jeho ošetřující lékař. Lékař se po pohovoru s pacientem rozhodne, zda mu doporučí osobní návštěvu v naší ambulanci či mu nabídne, že problém vyřeší s klinickým farmaceutem telefonicky nebo elektro-

nicky sám. Přístup vyžádané péče se ukazuje být velmi přínosným.

V čem vidíte jeho výhody?

Máme jasně definovaného partnera, se kterým můžeme lékový problém vyřešit. Tento partner má o konzultaci zájem a nedochází k dezinterpretacím, které se mohou objevit při jednání pouze s pacientem. Propojení s odesílajícím lékařem má významný benefit v rychlosti realizace řešeného lékového problému. Navíc tento koncept zabraňuje masovému zahlcení ambulantní klinické farmacie, protože selektuje kohortu klinicky významných lékových komplikací.

Jak se pacient k takové konzultaci dostane?

Pacient, který má o konzultaci s klinickým farmaceutem zájem, musí mít od svého lékaře vypsanou žádanku typu K (žádost o konzultaci). Objedná se do naší ambulance a dostane termín. Kontaktovat nás může na telefonním čísle 731 680 764 nebo e-mailem: klinickafarmacie@homolka.cz. Termín je většinou k dispozici do 14 dnů. Akutní problémy, se kterými se na nás obrátí přímo lékař, řešíme na počkání.

Kdo zatím projevil o konzultaci nové ambulance největší zájem?

Jsou to pacienti a praktičtí lékaři. Od ambulantních specialistů je požadavků nesrovnatelně méně a většinou se jedná o lékaře specializovaných ambulantí naší nemocnice.

Co nejvíce oceňují na nové ambulanci pacienti?

Zpětné vazby jsou nadmíru pozitivní. Pacienti oceňují zejména prostor, který mají pro řešení problémů týkajících se užívaných léků. Oceňují, že jsou jim podrobně vysvětleny cíle terapie, dostanou informace, jak lékovým problémům předcházet a jsou jim vysvětleny postupy, jak bude případný výskyt nežádoucích účinků monitorován. V případě, že je vše v pořádku, jsou ujištěni o tom, že je jejich léčba účinná a bezpečná a vysvětlíme jim i důležitost dodržování nastavených lékových režimů. V případě, že jsou nalezeny klinicky významné lékové problémy, řeší je klinický farmaceut přímo s žádajícím lékařem. Pacientovi je samozřejmě celý postup řešení polékových komplikací a strategie podrobně vysvětlen.

A čeho si cení lékaři?

Lékaři oceňují na spolupráci zejména koordinaci

Milada Halačová na tiskové konferenci k projektu Senior

preskripce mezi praktickými lékaři a ambulantními specialisty, zvýšení adherence pacienta k léčbě a jasné postupy při řešení problémů. Nejde pouze o to, lékový problém nalézt (například lékovou interakci nebo nežádoucí účinek), ale zejména o navržení postupu, jak ho eliminovat a přitom nebránit dosažení cílů terapie. Lékaři oceňují možnosti konzultací po telefonu či elektronicky.

Vyřizujete více žádostí po telefonu, nebo prostřednictvím e-mailu?

Konzultace poskytujeme telefonicky, e-mailem i osobně s pacientem. Pacienti spíše preferují osobní návštěvu, lékaři naopak telefonickou či mailovou komunikaci. Pacienti většinou žádají komplexní posouzení farmakoterapie, tedy, zda se nemusí bát lékových interakcí nebo projevů nežádoucích účinků léčiv, lékaři naopak častěji využívají diskuse nad konkrétními lékovými problémy. Například, zda stesky pacienta nemohou být vyvolány současnou medikací, jak minimalizovat dopad nežádoucích účinků na pacienta, jakým léčivem nahradit silně interagující lék, jak upravovat dávku při poškození eliminačního orgánu, zda může mít zvýšení jaterních testů souvislost s některým z léčiv, které pacient užívá a podobně.

Vaše ambulance klinického farmaceuta byla první v České republice. Vznikly i nějaké další v rámci jiných nemocnic, například fakultních?

Ano, v současnosti je jich už 25 napříč republikou. Nejvíce pracovišť funguje v Praze, kde jich máme 7. Pacienti mohou využívat služby našich ambulančních pracovišť nezávisle na spádovosti bydliště. Seznam všech pracovišť, které ambulantní konzultace poskytují, je na stránkách České odborné společnosti klinické farmacie ČLS JEP (www.coskf.cz/pracoviste).

Předáváte si vzájemně zkušenosti?

Zatím pouze neformálně. Bavíme se o problémech, které nás trápí, na konferencích, pracovních dnech a v rámci organizace předatestačních stáží. Letos vznikla Asociace pracovišť a oddělení klinické farmacie, která představuje platformu pro efektivní komunikaci oddělení a pracovišť klinické farmacie mezi sebou, koordinaci našich činností a postupů napříč zdravotnickými zařízeními a celým

zdravotnickým systémem v ČR. Jedním z velkých témat je také koordinace, dostupnost a rozvoj ambulantní klinické farmacie.

Kam by se podle vás měl ubírat obor klinické farmacie do budoucna?

Byla bych moc ráda, aby se obor profiloval v obou prostředích zdravotní péče, tedy v nemocnicích i ambulancích. Metodika práce v nemocnicích je poměrně dobře definována, metodika ambulantní činnosti se teprve formuje. Z prvních zkušeností v ambulantní sféře je však jasné, že se naše služby budou i v tomto segmentu rozvíjet dynamicky. Osobně jsem zastáncem koordinovaného a postupného rozvoje našich ambulančních pracovišť, protože pouze ten umožní naplnění základních předpokladů úspěchu, což jsou dostatečná erudice (postgraduální vzdělávání v KF, dostatečná praxe u lůžka), komunikační dovednosti a pozvolné vytváření okruhu spolupracujících lékařů. Jednoznačně podporuji, aby v prvních letech svého rozvoje vznikaly ambulance jako součást nemocničních pracovišť s komplexní klinicko-farmaceutickou péčí o pacienta. Tato pracoviště vytváří kolegům odborné zázemí napříč medicínskými obory a jsou garantem vysoké kvality poskytované péče.

Uplatní se ambulantní klinická farmacie i v sociální sféře?

Zcela určitě. Kliničtí farmaceuti jsou již dnes součástí neziskových organizací pomáhajícím seniorům, pečujícím a celým rodinám (například www.a-doma.cz), součástí hospicové péče, součástí paliativních týmů nebo součástí ambulančních praktických lékařů pracujících v domovech pro seniory (například www.seniordomov.cz). Zatím se jedná o první vlny, ale potenciál rozvoje a uplatnění klinické farmacie v sociální sféře je obrovský a poptávka začíná narůstat. Je daná právě rozvojem ambulančních pracovišť, kde mohou lékaři z terénu získávat první zkušenosti s klinicko-farmaceutickým servisem. Ideál by měl směřovat k ukotvení pozic klinického farmaceuta v těchto zařízeních tak, aby mohly naše ambulance fungovat při ambulančních praktického lékaře v domovech pro seniory ve vzájemné a úzké denní spolupráci.

Mgr. Eva Presová
EdukaFarm, Praha

Pěší turistika po pobřeží Sardinie

Milada Halačová

se věnuje klinické farmacii od roku 2000. V současné době je vedoucí oddělení klinické farmacie Nemocnice Na Homolce. Předtím se zabývala terapeutickým monitorováním hladin léčiv v Ústavu klinické biochemie a patobiochemie ve Fakultní nemocnici Motol, jako klinický farmaceut pracovala vedle Nemocnice Na Homolce také na Klinice anesteziologie a resuscitace Fakultní nemocnice Královské Vinohrady a jako odborný asistent ve Farmakologickém ústavu 2. lékařské fakulty UK a ve Fakultní nemocnici v Motole. Je členkou českých i zahraničních odborných společností, přednáší v pregraduálním, specializačním a kontinuálním vzdělávání lékařů a farmaceutů. Na 50. ročníku Evropského symposia klinické farmacie, který se konal loni v říjnu v Praze, získala ocenění za přínos k rozvoji klinické farmacie v České republice.